

ÉőőőóÉőÉőőFővárosi Ítéltábla
11.Gf.40.500/2014/4.

A Fővárosi Ítéltábla a **felperes jogi képviselője** által képviselt **felperes** (felperes címe.) felperes által, a **I. r. alperes jogi képviselője** által képviselt **I. r. alperes** (I.rendű alperes címe.) I. rendű alperes, a **II. r. alperes jogi képviselője** által képviselt II. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perben, a Székesfehérvári Törvényszék 2014. július 23. napján kelt 34.G.40.107/2013/33. sorszámú - a felperes keresetét elutasító - ítélete ellen a felperes részéről 35. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban - 2014. november 5. napján megtartott nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, fizessen meg az I. és II. rendű alpereseknek 15 napon belül személyenként 1.000.000 - 1.000.000 (egymillió-egymillió) forint perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, kötelezte 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alpereseknek személyenként bruttó 12.700.000 forint perköltséget.

Az ítélet indokolásában megállapított irányadó tényállás szerint a felperes, I. rendű alperes, az Önkormányzat és a **1. társaság** 2004. december 15. napján Befektetési Megállapodást kötöttek, abból a célból, hogy a város hőellátását fejlesszék és a II. rendű alperest eredményesen működtessék. A szerződésben I. rendű alperes vállalta, hogy a közötte és II. rendű alperes között fennálló - 1991. december 19-én kötött és több alkalommal módosított - Hőszolgáltatási Alapszerződésben kikötött

felmondási tilalmat 2020. december 31-ig meghosszabbítja, továbbá a szerződés fennállása alatt alapvetően a II. rendű alperestől szerzi be a szükséges távhőt és csak akkor és olyan mértékben jogosult saját maga a távhőt előállítani vagy harmadik féltől beszerezni, ha azt a szerződés engedélyezi. A felperes vállalta a fejlesztéshez szükséges finanszírozási források biztosítását. A fejlesztés megvalósult, ennek következtében a befektetők által létrehozott projekt társaság összeolvadt II. rendű alperessel, így a II. rendű alperes tulajdonosai 51%-ban az I. rendű alperes 24,5%-ban a felperes és 24,5%-ban a **2. társaság**

2005. december 23-án az I. rendű alperes és a II. rendű alperes Hőszolgáltatási Alapszerződést kötött 2020. december 31. napjáig terjedő határozott időtartamra, melyben a felek a rendes felmondást kizárták, de azt is rögzítették, hogy a szerződés megszűnik bármelyik fél jogutód nélküli megszűnésével, közös megegyezéssel, vagy ha bármelyik fél ellen csőd- vagy felszámolási eljárás indul.

A II. rendű alperes 2012. szeptember 14-én felszámolás alá került, melynek során stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetté minősítették és felszámolója 2013. február 11. napjától kezdődően a **felszámoló társaság**.

Az alperesek 2013. február 12-én a Hőszolgáltatási Alapszerződést megszüntették a II. rendű alperessel szembeni felszámolásra tekintettel, majd ugyanezen a napon új Hőszolgáltatási Szerződést kötöttek a hőszolgáltatás fenntartása érdekében.

A felperes - 2013. október 28-án előterjesztett - keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a 2005. december 23-án kötött Hőszolgáltatási Alapszerződés megszüntetése jogellenes volt, mert a Befektetési Megállapodásban kikötött megszüntetési tilalom ellenére szüntették meg a felek a szerződést; jogellenes a szerződés megszüntetése a Cstv. 48. § (3) bekezdése alapján is, mert a felszámoló nem a jogazonosságával járt el; törvényellenes is, mert a villamosenergiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény 52. § (5) bekezdése szerint a felszámoló nem gyakorolhatja az azonnali hatályú felmondási, illetve elállási jogát villamos energia beszerzési szerződések tekintetében.

A felperes kérte annak megállapítását is, hogy a 2013. február 12-én megkötött új Hőszolgáltatási Szerződés érvénytelen, semmis, mivel az a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. számú törvény 35. §-ába ütközik, mert nem határozott idejű; színlelt, mert a szerződés megkötésének az volt a célja, hogy az I. rendű alperest, mint az önkormányzat 100%-os tulajdonú cégét kedvezőbb helyzetbe hozzák; fedezetelvonó, mert a hitelezők kielégítési alapját elvonja; nem tartalmaz kizárólagos hőszállítási jogot, ennek eredményeként az adós társaság vagyoni értékű joga csökkent; hátrányosabb feltételeket tartalmaz a II. rendű alperesre, mint a korábbi Hőszolgáltatási Alapszerződés, ezért jóerkölcsbe is ütközik. Kérte az eredeti állapot helyreállítását, ennek körében az alpereseket elszámolásra kötelezni.

A felperes perlési jogosultsága körében előadta, hogy a II. rendű alperes hitelezőjeként jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy a bíróság állapítsa meg az új szerződés érvénytelenségét, mert az eredeti szerződés alapján az adós társaságnak bevétele lesz a teljesítménylelkötési díjból és ebből a felperes „f” kategóriás hitelezői igénye is kielégíthető lesz, ezen túlmenően a kizárólagos hőszállítási jog is visszakerül az adós vagyonába, amelynek alapján az adós

vagyona is növekedni fog; a II. rendű alperes tulajdonosaként is, a Befektetési Megállapodást kötő félként is jogosult a Hőszolgáltatási Alapszerződést megszüntető szerződés és az új a Hőszolgáltatási Szerződés érvénytelenségének megállapítását kérni, mert a szerződések összefüggenek.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Elsődlegesen a felperes keresetösségi jogát hiányolták hangsúlyozva, hogy a felperes jogi érdekeltségét nem bizonyította: A hőszolgáltatási szerződések tekintetében nem szerződő fél, a Befektetési Megállapodást kötő szerződő félként egy másik szerződést a hőszállítási szerződést nem támadhatja meg, a két szerződés nem kapcsolható ilyen módon össze. Semmisségre is csak az hivatkozhat, akinek ehhez jogi érdeke fűződik. Kifejtették, hogy tag a társaság által kötött szerződés érvénytelenségnek megállapítása iránt nem indíthat pert; fedezetelvonás miatt nem indíthat pert a hitelező.

Az I. rendű alperes a kereset érdemében előadta, hogy a Hőszolgáltatási Alapszerződés biztosította a felek számára a közös megegyezéssel történő megszüntetést.

Az új szerződés érvénytelenségével kapcsolatban kifejtette, hogy a hosszú távú hőtermelési jogosultság nem volt forgalomképes vagyonértékű jog. Az új Hőszolgáltatási Szerződés nem ütközik jogszabályba, mert feltételei jogszabály alapján kerültek kialakításra; nem színlte, a felek szándéka kifejezetten a szerződés megkötésére irányult; nem fedezetelvonó, egyik fél javára sem került ingyenes előny kikötésre: a távhőt hatósági áron szolgáltatják, a hőmennyiség pedig a fogyasztói igények alapján kerül előállításra; a szerződés nem ütközik jóerkölcsbe sem.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította.

A perlési jogosultságot vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy az „f” kategóriás hitelezői igénnyel rendelkező felperes jogosult perindításra, mivel a közbenső mérlegből megállapíthatóan az adós társaság kötelezettsége 3.155.000.000 forint, a Cstv. 49/D. §-a alapján kielégítendő követelések összege 2.826.320.000 forint. A felperes álláspontja szerint a II. rendű alperes évente 99.540.000 forint bevételtől esik el az új Hőszolgáltatási Szerződés alapján ezen összeg két évre számított mértéke elegendő lenne a felperes „f” kategóriás hitelezői igényének kielégítésére.

Megállapította, hogy ugyanakkor a felperes a II. rendű alperes tagjaként nem jogosult perindításra.

A Befektetési Megállapodásban résztvevő szerződő félként sem hivatkozhat mások által megkötött szerződés érvénytelenségére, mert nincs olyan jogi érdekeltsége, amit a Befektetési Megállapodást aláíró félnek védenie kellene, a két szerződés e szempontból nem függ össze. Az a tény, hogy az I. rendű alperes vállalta a Hőszolgáltatási Alapszerződésben kikötött felmondási tilalom 2020. december 31-ig történő fennállását és ezt megszegte, nem jelent olyan jogi érdeket, amely alapján a felperes jogosult lenne a Hőszolgáltatási Alapszerződés megszüntetésének érvénytelenségét és az új Hőszolgáltatási Szerződés érvényességét vitatni.

Az elsőfokú bíróság érdemben megállapította, hogy a 2005. december 23. napján megkötött Hőszolgáltatási Alapszerződés megszüntetése nem ütközött

jogszabályba, a közös megállapodással történő megszüntetésre mind a Polgári törvénykönyv, mind a szerződés alapján lehetőség volt. A bíróság kifejtette, amennyiben a II. rendű alperes felszámolója nem a reá vonatkozó jogszabályok alapján jár el és kötelezettségszegésével kárt okoz, akkor a polgári jogi felelősség szabályai szerint felel, de az általa kötött szerződés nem válik érvénytelenné.

A bíróság álláspontja szerint az új Hőszolgáltatási Szerződés nem sérti a távhőtörvényt, mert a II. rendű alperes felszámolása miatt hosszú távú szerződést nem köthetnek a felek; a fedezetelvonó szerződés pedig csupán hatálytalanságot eredményez azzal szemben, akinek kielégítési alapját elvonták, ezért ha megállapítható lenne a szerződés fedezetelvonó jellege, az csak a felszámoló kártérítési felelőssége körében lenne érvényesíthető; a Hőszolgáltatási Szerződés nem színelte, mert a felek szándéka kétséget kizáróan e szerződés megkötése volt, az ott írt tartalommal; a szerződés nem ütközik a jóerkölcsbe sem, mert ha a II. rendű alperes érdekeit sértő lenne a Hőszolgáltatási Szerződés, ez önmagában nem sérti a társadalom általános értékítéletét, mint a jóerkölcsbe ütközés jogszabályi előfeltételét.

Az elsőfokú bíróság az alperesek részére egyenként 10.000.000 forint + áfa összegű perköltséget állapított meg.

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel és kérte elsődlegesen az első fokú ítélet megváltoztatását, keresetének történő helyt adást, másodlagosan az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra, újabb határozat hozatalára kérte utasítani az első fokú eljárásban előadottakat ismételve. A felperes az alperesek javára megítélt perköltség összegét is túlzottnak tartotta, melyek nem állnak arányban az alperesi képviselők által végzett munkával, valamint a megállapítási keresettel.

A felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást alapvetően helyesen állapította meg, azonban egyes részeket kiragadva adatokat külön-külön önmagában értelmezve jutott helytelen következtetésre, pedig jelen ügyben a folyamatot, a történéseket egységében kellene nézni. Ha az egész történést veszi figyelembe a bíróság egyértelműen megállapítható, hogy az új szerződés a jóerkölcsbe ütközik, ezért érvénytelen. Ezen túlmenően alperesek az egész eljárás alatt nem adták indokát annak, miért kellett a régi szerződést megszüntetni és még aznap, szinte azonos tartalommal új szerződést kötni.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az első fokú ítélet helybenhagyását kérték az elsőfokú eljárásban előadottakat ismételve.

A fellebbezés az alábbiak szerint alaptalan.

A perbeli vagy ügybeli legitimáció (a keresetösségi jog) a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik, a kereset tényalapjának egyik része, ami azt jelenti, hogy a felperest megilleti a keresettel érvényesített jog az alperessel szemben, a felperes igényérvényesítési jogosultsága az alperessel szemben fennáll. Kétség esetén a felperesnek kell bizonyítania, hogy a keresetben megjelölt igény érvényesítésére jogosult.

Valamely szerződés megtámadására alapvetően a szerződő felek jogosultak, harmadik személy köteles keresetőségi jogát bizonyítani.

A bírói gyakorlat kikristályosodott tekintetben, hogy valamely társaságban fennálló tagsági viszony, tulajdonosi minőség önmagában nem méltányolható jogi érdek, a társaság tagja, részvényese e minőségében nem jogosult a társaság által kötött szerződés megtámadására. A tulajdonolt társaság felszámolása sem változtatja meg ezt a helyzetet, a tulajdonosok státusa nem változik a felszámolással, csupán azok a jogai szűnnek meg, melyek a felszámolási eljárással nincsenek összhangban.

Az ítéltábla maradéktalanul egyetért, az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a szerződésben félként részt nem vevő személy - pusztán az okból, hogy a szerződés megszüntetésével, illetve megkötésével egy másik szerződésben vállalt kötelezettségét esetleg megszegte a szerződő fél - a szerződést nem támadhatja meg. A felperes jelen perben nem bizonyította, hogy a Befektetési Megállapodás és a Hőszolgáltatási Szerződés olyan módon összefüggne, hogy ennek alapján a Hőszolgáltatási szerződés megtámadására perbeli legitimációja keletkezne.

Az elsőfokú bíróság ezért helytállóan állapította meg, hogy a II. rendű alperes tagjaként, illetve a Befektetési Megállapodást aláíró félként nincs keresetőségi joga a felperesnek, viszont a felszámolás alatt álló II. rendű alperes hitelezőjeként perbeli legitimációt állapított meg a felperes javára.

Az ítéltábla álláspontja szerint azonban a perbeli legitimáció hitelezői jogon sem illeti meg a felperest az alábbiak miatt: Felszámolás alá került társaság szerződéseinek megtámadása esetén lényeges különbség van

- a felszámolás kezdő időpontját megelőzően, az ügyvezető által képviselt adós által kötött szerződések, nyilatkozatok megtámadása és
- a felszámolás kezdő időpontját követően, a felszámoló által képviselt adós által kötött szerződések, nyilatkozatok megtámadása között.

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 40. §-a teremt jogalapot a hitelező részére az adós által a felszámolás kezdő időpontját megelőzően kötött csalárd, ingyenes vagy feltűnően aránytalan, valamely hitelezőt előnyben részesítő ügyletek - rövid határidővel történő - megtámadására e szakaszban írt feltételek fennforgása esetén. A hitelező e szerződéseket a Ptk. alapján is megtámadhatja.

A felszámolás kezdő időpontját követően csak a felszámoló tehet joghatályos nyilatkozatot, köthet joghatályos szerződést az adós társaság nevében, ezért e szerződések a fenti speciális szabályok szerint nem támadhatók meg. A felszámoló a csődtörvény keretei között köteles tevékenységét végezni, így pl. a Cstv. 47. § (1) bekezdése alapján jogosult az adós által kötött szerződéseket azonnali hatállyal felmondani, az adós gazdasági tevékenysége folytatása érdekében jogosult szerződéseket kötni. A felszámoló a Cstv. 54. §-a értelmében az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható gondossággal köteles eljárni, kötelezettségeinek megszegésével okozott kárért a polgári jogi felelősség szabályai szerint felel.

A felszámoló által megkötött *vagyonértékesítési szerződések* a hitelező által szintén megtámadhatók de csak akkor, ha a felszámoló az értékesítés formáira, illetve a közjegyző igénybevételeire vonatkozó előírásokat illetően az elővásárlási szabályokat sértette meg, a Cstv. 49. § feljogosítása alapján, azonban a pert indító hitelező jogi érdekelttségét ez esetben is köteles bizonyítani.

A felszámoló által, az adós társaság *gazdálkodása körében kötött* szerződések megtámadására a csődtörvény nem biztosít lehetőséget. A felszámolás a csődeljárás szabályai szerint folyik. A felszámolás ellehetetlenülne, ha egyes hitelezők azzal támadhatnák meg a felszámoló adós társaság gazdálkodása során kötött szerződését, hogy kielégítési alapjukat csökkentheti. A szerződés megtámadása iránti perben eljáró bíróság nem vizsgálhatja felül az egész felszámolást, kizárólag a peres felek közötti jogvitát döntheti el, nem értékelheti a csődtörvény kielégítési sorrendjét, illetve ennek - a keresetnek helyt adó ítélet folytán bekövetkező - esetleges sérelmét és ilyen módon megteremtődhetne annak lehetősége, hogy egy hitelező előnyben részesülhet a többi hitelezővel szemben.

A felszámoló jogsértő intézkedése ellen kifogással lehet élni (Cstv. 51. §).

Az adós társaság gazdálkodása körében kötendő - a mindennapi gazdálkodás körét meghaladó - szerződésekről, hatályos szerződések felmondásáról előzetesen köteles tájékoztatni a hitelezői választmányt, aki figyelemmel kíséri a felszámoló tevékenységét, és e kötelezettségei elmulasztása esetén kezdeményezhető a felszámoló felmentése is. (Cstv. 39. §).

A felszámoló kötelezettségeinek megszegésével okozott kárért a polgári jogi felelősség szabályai szerint felel (Cstv. 54. §). Ha tehát a felszámoló egy gazdálkodás körében kötött szerződés megszüntetésével, vagy szerződés kötésével kárt okoz az kártérítési perben érvényesíthető.

Az adott perben a hitelező a felszámoló által a II. rendű alperes adós társaság gazdálkodása során az I. rendű alperessel kötött szerződéseket támadta meg a Ptk. 200. §, 203. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak alapján. Az elsőfokú bíróság által elfogadott perbeli legitimációját pedig arra alapította, hogy a II. rendű alperes hitelezőjeként a felszámolásban kielégítést nyerhet, ha a megtámadott szerződések érvénytelenségét megállapítja a bíróság.

Az ítélet tábla álláspontja szerint azonban a felperes hitelezői minősége a fentiek figyelembevételével nem jelent olyan védendő közvetlen jogi érdeket, amely alapján az I. rendű és II. rendű alperes között létrejött, a II. rendű alperes gazdasági tevékenysége folytatására irányuló szerződést megtámadhatná.

A fent kifejtettek értelmében, amennyiben a megtámadott szerződések jogszabályt sértenek és a felszámoló a szerződés megkötésével a hitelezőnek kárt okoz (mert a hitelezői igénye e szerződés következtében nem nyer kielégítést), ez a felszámoló polgári jogi felelősségét alapozhatja meg, de a szerződés érvénytelensége ennek alapján nem állapítható meg.

Megjegyzí az ítélet tábla, hogy a felperes által hivatkozott Ptk. 203. §-ában szabályozott fedezetelvonás megállapíthatósága esetén a szerződés nem

érvénytelen, csupán hatálytalan lehet a felperes tekintetében, azonban ez a felszámolási eljárásban nem értékelhető.

A bíróság a felperes perbeli legitimációját az eljárás teljes tartama alatt hivatalból vizsgálja, ezért az ítéltábla eljárása kitért erre is, és megállapította, hogy felperesnek az adott per megindítására nincs perbeli legitimációja. Perbeli legitimáció hiányában a keresetet érdemben kell elutasítani, ezért az ítéltábla az első fokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a fentiek szerinti eltérő indokolással - helybenhagyta.

Jelen perben a pertárgyérték 3.049.868.000 forint, és ennek figyelembe vételével a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak szerint megállapítható ügyvédi munkadíj 1/3-át ítélte meg az elsőfokú bíróság. A megállapított elsőfokú perköltség a pertárgyértékre tekintettel nem eltúlzott.

A Pp. 78. § alapján kötelezte az ítéltábla az eredménytelenül fellebbező felperest az alperesek javára a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésében foglaltak szerint mérlegeléssel, csökkentett összegben megállapított ügyvédi munkadíj megfizetésére, figyelemmel a pertárgyértékre, az alperesek által a másodfokú eljárásban kifejtett jogi képviseleti munkára, valamint arra is, hogy perbeli legitimáció hiányában hagyta helyben az elsőfokú határozatot, érdemben nem vizsgálta a felperes keresetét.

Budapest, 2014. november 5.

Botka Lászlóné dr. s.k.
a tanács elnöke

dr. Csányi Terézia Katalin s.k.
Anna s.k.
előadó bíró

dr. Volein
bíró

A kiadmány hitelül: